



Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

A kiskérődző-ágazat húskibocsátásának változása az elmúlt években

A juh- és kecske ágazat megmaradásának alapvető feltétele az, hogy megérje juhot tartani – azaz a közösségnek nyújtott környezet fenntartó szerepének elismeréseként olyan szintű támogatásban részesülhessen a juhtartó, amely elegendő bevételt hoz a napi életben maradáshoz. Ez lehetővé teszi, hogy az adott termelési feltétel rendszer keretében előállított termékekért kapott bevétel kiegészítéseként (és a költségek csökkentésével) lehetőséget adjon a juh- és kecske tartónak a túlélésre és a megmaradáshoz szükséges fejlesztési lehetőségekre, valamint a környezet-, a vidék- és a tájfenntartásban játszott szerepének megőrzésére. A juhtartók gazdasági állapotáról jó képet az a létszámváltozás. A kecsketartók esetében ez a kép nem egészen azonos.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
29. évfolyam
2020/5



A szerkesztőbizottság tagjai: **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, a Juh Terméktanács elnöke, **Bátor Árpád**, a Juh Terméktanács elnökhelyettese, **Dr. Kukovics Sándor**, a Juh Terméktanács ügyvezető igazgatója, **† Dr. Békési Gyula**, a Juh Terméktanács nyugalmazott ügyvezető igazgatója
Szerkesztette: **Avar László**

A kiskérődző-ágazat húskibocsátásának alakulása az utóbbi években

A húskibocsátás szempontjából nyilvánvalóan két teljesen eltérő ágazatról beszélünk a juh és a kecske esetében, mert az elsőnél az élő vágóállat a főtermék egy kevés hússal kiegészítve, míg a másodiknál a tej az elsődleges az egy anyára vetített üzemi bevételek vizsgálatakor. Ezáltal nem foglalkozunk a COVID-19 koronavírus exportra és belső felhasználásra gyakorolt hatásával, erre későbbi elemzéseinkben térünk vissza, a járvány elmúta után. Jelenlegi elemzésünkben az élőállat- és a húskibocsátás elemzésére szorítunk. Következő dolgozatunkban az ágazat ökonomiai elemzésének eredményeit mutatjuk be.

A juh- és a kecskeágazat számokban

A juh- és kecske ágazat megmaradásának alapvető feltétele az, hogy megérje juhot tartani – azaz a közösségnek nyújtott környezet fenntartó szerepének elismeréseként olyan szintű támogatásban részesülhessen a juhtartó, amely elegendő bevételt hoz a napi életben maradáshoz. Ez lehetővé teszi, hogy az adott termelési feltétel rendszer keretében előállított termékekért kapott bevétel kiegészítéseként (és a költségek csökkentésével) lehetőséget adjon a juh- és kecske tartónak a túlélésre és a megmaradáshoz szükséges fejlesztési lehetőségekre, valamint a környezet-, a vidék- és a tájfenntartásban játszott szerepének megőrzésére.

A juhtartók gazdasági állapotáról jó képet az a létszámváltozás. A kecsketartók esetében ez a kép nem egészen azonos.

A juhok számának változása két forrásból követhető: az egyik a KSH félévente elemzett anyajuhlétszám-jelentése, a másik az MJKSZ éves ENAR-létszám-jelentése.

A kettő között jelentős eltérés van, mert az előbbi adat alapvetően az anyajuhok számára vonatkozik, utóbbi magába foglalja a gazdaságban tartás kötelező időszakának végén meglévő, éves kort elért jerkék számát is.

Ezek mellett van egy harmadik forrás is, ami a Magyar Államkincstárnál igényelt anyajuh-támogatások száma.

Az ágazat létszámváltozásáról és belső helyzetéről további tájékoztatást ad egy negyedik forrás, ami alapvetően az ágazat élőállat-kivitelének (döntően vágóállatok) nyomon követését teszi könnyebbé. Ez a NÉBIH TRACES negyedévente összesített kiviteli adatait tartalmazza.

Az anyajuhok számának KSH-adatok szerinti változásait elmúlt öt évben az 1. táblázatban foglaltuk össze.

A félévente összesített adatokból két következtetés vonható le. Az egyik a folyamatosan csökkenő tendencia, a másik, hogy az első félévben – amikor még az adott évre vonat-

kozó tartási kötelezettség fennáll – néhány ezer egyeddel magasabb a létszám, mint az év végén. Utóbbi esetben a közben már részben vagy egészen felszámolt állományok adatai is befolyásolják az aktuális létszámot. A juhtartók és az általuk tartott juhok számának részletes frissítésére a KSH 2020-ban tartandó összeírása keretében kerül sor.

Az anyakecskelétszámról ilyen elemezhe-

1. táblázat: Az ország anyajuhlétszám változása az elmúlt öt évben

Év	Június 1.	December 1.
2015	857,9	848,7
2016	790,2	800,8
2017	811,7	810,2
2018	799,3	797,5
2019	796,5	781,7

Forrás: KSH, STADAT 6.4.1.3. Juhállomány

2. táblázat: Az ENAR rendszerben nyilvántartott juhászatok és az általuk tartott juhok megoszlása

Megnevezés	Év	Üzem méret (anyajuh / gazdaság)						Összesen
		0-100	101-300	301-500	501-1000	1001-5000	5001-	
Juhtartó gazdaságok száma	2010	4235	1783	487	302	59	3	6862
	2011	4043	1706	422	251	43	3	6488
	2012	4134	1698	464	250	50	2	6598
	2013	4212	1683	465	253	45	2	6660
	2014	4608	1729	456	249	49	2	7093
	2015	5235	1718	488	254	49	2	7746
	2016	6001	1853	461	258	46	7	8625
	2017	5806	1943	431	248	51	3	8950
	2018	5761	1882	427	246	54	3	8373
	2019	5944	1781	420	213	38	3	8401
Anyajuhok száma	2010	156 387	315 822	186 202	198 991	84 267	27 518	969 182
	2011	150 931	304 500	162 669	163 670	58 781	25 924	866 474
	2012	151 512	302 465	179 502	166 547	72 452	20 934	893 412
	2013	158 194	300 938	177 898	170 092	68 539	21 085	896 746
	2014	165 109	311 640	176 239	164 125	71 398	21 236	909 747
	2015	180 918	303 318	187 338	169 049	69 473	20 049	930 145
	2016	201 774	326 255	176 420	171 459	59 381	34 625	969 914
	2017	215 379	343 539	165 553	165 685	69 709	26 192	986 057
	2018	176 772	330 977	162 883	162 226	73 931	25 740	958 086
	2019	203 266	306 721	159 171	140 810	59 504	19 495	888 967

Forrás: Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség Időszaki kiadványok 2010–2019 alapján Kukovics Sándor által végzett összesítés

tő kimutatás nem érhető el a KSH adatbázisában, de a nyilvántartásban az elmúlt években kis hullámmal összesen 68–72 ezer kecske és 38–40 ezer anyakecske található, aminek adott évi változásait félévente vizsgáljuk. Ez a kecskeállomány több mint 19 ezer állattartónál található. Az állomány következő részletes KSH-felmérésére 2020 második felében kerül sor, a COVID-19-vírusjárvány elmúltával. Addig a meglévő adatbázisra kell alapoznunk ez irányú ismereteinket.

Az MJKSZ 2010 és 2019. közötti időszakra vonatkozó, ENAR-ra alapozott adatai a juhtartók számának és a juhállomány csökkenését mutatják (2. táblázat). Sajnos, minden méretkategóriában csökkent a juhot tartó gazdaságok száma, a 2017-ig tartó emelkedés az utóbbi két évben csökkenésre váltott. A gazdaságok döntő hányada a 300 egyed alatti kategóriába volt besorolható, arányuk messze meghaladja a 90 százalékot. Az üzemméret-kategóriák megoszlását tekintve a kicsi és kis méretű juhászatok száma valamelyest nőtt – 2019-ben az összes juhászat száma 8401, az általuk tartott juhok száma 888 967 egyed –, ugyanakkor a 2018-as adatokhoz képest további mintegy 70 ezer anyajuh kikerült a nyilvántartásból 2019-ben, és ebben számban benne van a nagyobb üzemek egyedszám csökkentése.

A fő arányok azonban alig változtak érdemben: továbbra is mintegy 93 százalékot tesznek ki 300 anyajuhnál kisebb üzemek (500 ezernél több anyajuhot tartanak ezekben az üzemekben, ami az ENAR-nyilvántartás szerinti magyarországi anyajuhok csaknem 60%-a). A gazdaságok alig 7 százaléka termel a valóban a piacra: a 2019-es ENAR-adatok szerint ezek összesen kevesebb, mint 400 ezres juhállományukkal az ENAR szerinti állomány alig 40 százalékát képviselik).

A kis állománnyal bíró gazdaságok aránya még jobban nyomon követhető a 3. táblázatban. A 8401 juhtartó gazdaságból 7725-ben tartanak 300 vagy annál kevesebb anyajuhot. Ezen belül a 0–9-, 11–20 és a 21–50 egyed tartók száma ijesztően nőtt. Az ilyen gazdaságokban tartott anyajuhok száma összességében nem haladja meg a 100 ezer egyedet. Ezek csak hobbiállattartóknak tekinthetők, a gazdaságos termeléshez szükségessé messze elmarad a méretük.

Az ENAR-nyilvántartásban szereplő kecsketartó gazdaságok méret szerinti megoszlását és az általuk tartott állatok számát a 4. táblázatban foglaltuk össze. Ez esetben is azt figyelhetjük meg, hogy intenzíven emelkedett a hobbiállattartók száma (0–50

3. táblázat: Az 1–300 anyajuhot tartó juhászatok száma és az általuk termelésben tartott állatok száma

Megnevezés	Év	Üzem méret (anyajuh / gazdaság)						Összesen
		0–9	10–20	21–50	51–100	101–200	201–300	
Juhtartó gazdaságok száma	2010	390	1153	1531	1154	1225	558	6011
	2011	381	1041	1489	1132	1160	546	5749
	2012	402	1087	1544	1101	1167	531	5832
	2013	345	1120	1621	1126	1156	527	5895
	2014	491	1273	1666	1178	1184	545	6337
	2015	592	1520	1880	1243	1194	524	6953
	2016	782	1685	2169	1364	1299	554	7853
	2017	785	1732	2241	1516	1333	610	8217
	2018	694	1520	2141	1451	1316	566	7688
	2019	782	1581	2115	1466	1281	500	7725
Anyajuhok száma	2010	2085	16 823	53 321	84 153	177 834	137 988	472 204
	2011	2032	15 145	51 177	82 576	169 893	134 607	455 430
	2012	1865	16 058	53 196	80 393	171 324	131 141	453 977
	2013	1633	16 793	56 279	83 489	169 910	131 028	459 132
	2014	1943	18 625	58 055	86 486	174 456	137 181	476 746
	2015	2809	22 076	65 143	90 890	174 786	128 532	484 236
	2016	3597	25 319	74 424	99 434	189 896	136 359	529 029
	2017	3942	25 476	75 476	110 485	193 781	149 758	559 918
	2018	3200	22 357	72 089	104 683	192 026	138 951	533 306
	2019	3734	23 079	71 213	105 240	184 960	121 761	509 978

Forrás: Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség Időszaki kiadványok 2010-2019 alapján Kukovics Sándor által végzett összesítés

4. táblázat: A kecsketartó gazdaságok és azokban tartott állatok száma

Megnevezés	Év	Üzem méret (anyajuh / gazdaság)							Összesen
		0–9	10–20	21–50	51–100	101–200	201–300	300–	
Kecsketartó gazdaságok száma	2010	159	152	132	65	27	5		540
	2011	156	153	155	58	20	1	1	544
	2012	198	168	174	70	24	1	1	636
	2013	186	160	188	66	29	4	0	633
	2014	247	232	209	67	32	3	0	790
	2015	255	288	218	83	31	4	1	880
	2016	321	294	263	81	29	4	1	991
	2017	353	300	262	85	41	4	2	1047
	2018	353	302	274	102	44	7	1	1083
	2019	350	302	279	94	39	3	1	1068
Anyakecske létszám	2010	823	2090	4292	4510	3470	1220	0	16 405
	2011	739	2210	5072	4172	2664	215	412	15 072
	2012	908	2347	5603	4913	2998	207	317	16 976
	2013	914	2291	6168	4751	3960	922	0	19 006
	2014	1108	3227	6770	4775	4099	732	0	20 711
	2015	1300	4100	6840	5825	3891	942	353	22 898
	2016	1501	4199	8607	5819	3931	980	852	25 037
	2017	1582	4324	8386	5768	5488	884	790	27 222
	2018	1695	4386	8814	7081	5740	1583	416	29 715
	2019	1709	4302	8935	6351	5266	768	475	27 806

Forrás: Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Országos Szövetsége 15.-24. Időszaki Tájékoztatói alapján Kukovics Sándor saját kigyűjtése



5. táblázat: A vágóbárány export havonkénti alakulása az elmúlt években

BÁRÁNY [egyed]										
Hónap \ ÉV	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Év összesen	694 464	631 420	598 845	566 013	580 045	567 136	552 247	566 701	514 887	537 235
január	15 915	22 457	19 092	25 982	21 331	22 056	27 096	25 835	19 505	22 656
február	34 450	31 629	27 016	25 270	32 154	26 989	27 947	28 268	24 964	25 946
március	188 117	48 591	130 062	121 328	42 125	139 300	120 687	45 754	95 801	49 175
április	29 753	132 092	62 593	31 953	135 931	39 432	31 607	117 683	37 939	116 645
május	38 794	33 547	46 372	46 756	42 949	35 187	38 451	36 488	47 475	34 629
június	37 267	46 281	40 942	45 767	40 814	38 090	33 127	33 839	39 235	36 811
július	53 012	56 356	51 032	45 921	52 181	40 497	42 141	46 823	41 182	38 816
augusztus	76 250	91 104	72 748	74 645	69 771	78 911	74 326	67 472	63 997	60 48
szeptember	42 804	39 658	29 159	34 697	28 985	28 882	38 342	32 186	26 947	28 323
október	30 731	26 105	24 689	26 211	14 355	20 029	19 198	19 526	21 897	17 127
november	30 804	23 948	21 173	21 991	22 380	23 124	19 740	26 179	23 900	32 790
december	116 567	79 652	73 967	65 492	77 069	74 639	79 585	86 648	72 045	73 837

Forrás: KSH – adatok alapján összegezte Kukovics Sándor

közötti állományok), az ennél nagyobb állománnyal dolgozó kecsketartó gazdaságok száma inkább stagnál. A 21–50 egyedből álló méretkategóriába tartozó gazdaságok tartják a legtöbb anyaatlatot. Ez több szempontból is érdekes. Egyrészt ekkora egyedszám már önálló gondozót igényel, de a termékkibocsátás alig fedezi a költségeket. Másrészt, ezek a kisgazdaságok – ha intenzíven fejnek – a mai zavaros helyzetben könnyebben értékesítik az általuk előállított kis mennyiségű tejet, mint a nagyobb gazdaságok, amelyek feldolgozóknak értékesítik a tejet.

Amint fentebb jeleztük, a Magyar Államkincstárnál támogatást igénylők számának csökkenése is alátámasztja a fent jelzett létszámcsökkenést. A Magyar Államkincstár tájékoztatása szerint 6899 átmeneti anyajuh-támogatási kérelmet nyújtottak be 2019-re, összesen 824 244 állat után igényelve. A termeléshez kötött anyajuh-tartás-támogatás esetében 7111 támogatási kérelmet fogadtak be, amelyeket 825 292 állat után igényeltek. Az anyakecskék de minimis támogatása esetében 692 támogatási kérelmet nyújtottak be, 24 497 állatra. Tekintettel arra, hogy ezek a számok magukba foglalják a kötelező gazdaságban tartás 100. napján egyéves kort elért nőivarú egyedeket is, a valódi anyajuhlétszám már inkább 700 ezer körül lehetett 2019-ben.

Természetesen tisztában vagyunk vele, hogy az ENAR-nyilvántartásban szereplő juhászatok 5–8 százaléka nem igényelt támogatást az általuk tartott anyajuhok után (ezek száma 3–5000 egyed lehet), ezért a teljes kép valamivel kedvezőbb is lehet.

Az ágazat létszámváltozását és gazdasági helyzetét ugyancsak jól mutatja az élőállat-kibocsátása. Ennek döntő hányada közvetlenül vágási célra exportált vágóállat. Jelentős részét hizlálási céllal exportálják, ugyanakkor az utóbbi három évben hatványozottan emelkedett a tenyésztési céllal exportált élő állatok száma. 2019-ben már a teljes anyajuhállomány csaknem 10 százalékát kitevő arányuk az ágazat felszámolásának riasztó képét mutatja.

A vágási céllal exportált állatok száma magába foglal éves szinten mintegy 35 000–45 000 hizlálási céllal importált bárányt is – igaz, az adatok szerint ezek száma a felére zuhant 2019-ben. Ennek következtében az ágazat valódi vágóállat-kibocsátása (a főterméké) még szomorúbb képet mutat, vagyis az egy anyajuhra vetített hasznosítható szaporulat a lehetségesnél lényegesen alacsonyabb.

Ebben nemcsak az ágazat gazdaságosságának lényeges csökkenése érhető tetten – a jelen termelési körülmények és színvonal mellett –, hanem az is, hogy sokan a kellően fel nem tárt állategészségügyi okból bekövetkezett elhullás növekedése miatt szabadultak meg a juhállományuk kisebb-nagyobb részétől, vagy akár teljes állományuktól, főleg Dél-Magyarországon. Utóbbi kettő indok mellé a török importigény erőteljes szivó hatása is felzárkózott. Ezek a tényezők közösen eredményezték a tenyészállomány fokozatos csökkenését.

A támogatások elmúlt évekbeli kihasználtságának arányát a Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés 2019. áprilisi számában foglaltuk össze (megtalálható a [\[mektanacs.hu\]\(http://mektanacs.hu\) honlapon a *Kiadványok menüpont alatt*\). Ennek eredménye egyértelműen megmutatta és alátámasztotta, hogy a juhtartók költségeit leginkább a területalapú támogatás csökkentette. Ezt a követték az úgynevezett egyéb támogatási jogcímek forrásai mennyisége, és a zöldítés volt a harmadik, az AKG pedig a negyedik legnagyobb forrás a juhtartók számára. A direkt anyajuh-támogatás – ami közvetlenül szolgálja a juhtartás megmaradását a költségek célzott csökkentésével és a bevételek növelésével – mindössze az ötödik legnagyobb forrás a juhtartók számára. Léte ugyan meghatározó a juhtartás megmaradása szempontjából, de az előbbi jogcímeknek lényegesen nagyobb a jelentősége a gazdálkodás megmaradása szempontjából.](http://www.juhter-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Főtermékkivitel a KSH nyilvántartásában

Mint azt a létszámadatokban feltárt különbségek esetében jeleztük, érdemi eltérések a élőállat-kivitelben is találhatók. Az 5. táblázatban a vágójuhkivitel havi alakulását mutatjuk be 2010–2019 között. Ebből egyértelműen látszik, hogy az élő vágóállatok kivitele az ágazat főterméke, ezért ennek elemzésére nagyobb hangsúlyt fektettünk. A tej- és gyapjúadatok elemzésére dolgozatunk következő részében kerül sor.

Az adatokban egyértelműen követhető, hogy ebben a tíz évben több mint 100 ezerrel csökkent a kivitt bárányok száma éves szinten, bár az adatokban a „szokásos” évjáráthatás is megfigyelhető.

Egyértelmű, hogy a báránykivitel tovább-

ra is folyamatos, de az egyes hónapok között nagyon is jelentősek az eltérések. Egyértelműen a január mutatja a legkisebb piaci igényt, aminek az ünnepeket követő igény-csökkenés az eredete.

Nem vitatható annak a hónapnak a meghatározó szerepe, amelyben a húsvéti ünnepi szezonra való kiszállítás megvalósul. A vizsgált tíz évből hat esetben márciusra és négy esetben áprilisra esett az ünnep, ennek következtében az ezekben a hónapokban kivitt vágóbárányszáma messze meghaladta az előttük vagy utánuk következő hónapok adatát. Ez azt jelenti, hogy továbbra is a húsvét (nem az ortodox, hanem a nyugati) a legnagyobb kiviteli szezon, de a bárányszámában megmutatózó igény fokozatosan csökkent a vizsgált években.

A karácsonyi szezon a rangsorban a második kiviteli számokban, ami a decemberi szállításokat a második helyre hozza fel. A vizsgált időszak esetében csak két évben (2011 és 2015) bizonyult erősebb szezonnak a ferragusto a karácsonynál. Igaz, a különbségek évről évre eltérnek, és az évek közötti hullámmal ugyan, de csökkenő tendenciát mutatnak – mindkét szezonban.

Az élőjuh-kivitel magába foglalja a felnőtt állatok és a vágóbárányszámok havi kiviteli adatát is (6. táblázat). A legtöbb hónap és év esetében alig befolyásolta a kivitt állatok számát a felnőtt állatok exportja, de – különösen az utolsó két év összesített adataiban – már

meghaladta a 10 százalékat az összes juh- és a vágóbárányszám kivitelének. Ez azt jelenti, hogy ennyivel csökkent az adott években a tenyésztőjuhok száma és aránya. A felnőtt juhok kivitele csaknem minden hónap adataiban fellelhető, még akkor is, ha a számuk csak a néhány ezres. Azonban egyértelműen a húsvéti ünnepet magukba foglaló hónapokban volt a legkisebb a számuk.

Kivitelük csak a következő években módosította érdemben a karácsonyi és a ferragustoi szezon létszámkülönbségét, utóbbiak javára: 2011, 2013, 2015. Az utóbbi három évben – 2017, 2018, 2019 – a decemberi kiszállítások keretében is jelentősebb számú felnőtt juh hagyta el az országot, míg a többi év esetében a vágóállatok számához képest nem volt kimutatható ez a növekmény a decemberi adatokban.

A KSH exportnyilvántartásában az élőkecske-kivitel csak nyomokban lelhető fel, ezért annak éves és havi elemzésétől el kellett tekintenünk.

A kiviteli átlagsúly változása

Ebben az elemzésben csak a létszámadatokkal foglalkozunk, a hozzájuk tartozó súlyadatokat következő elemzésünkben foglalkozunk össze. Ez alól csak az éves átlagos élősúly alakulását illetően teszünk kivételt, mert az sok mindent elárul fő piacaink változásairól, valamint könnyűbárán- és nehézbarán-kivite-

lünk hagyományos arányának változásáról (1. ábra). A 2001 és 2010 közötti időszakban a kicsi és könnyű bárányszámok kivitele volt a meghatározó, az egyedre vetített élő átlagsúly 20–22 kg között változott. Ez alól csak a 2003. év adata volt kivétel, amikor is ez az átlagérték még a 20 kg-ot sem érte el.

A 2011-től érzékelhető változás eredményeként fokozatosan emelkedett az élő bárányszám kiviteli átlagsúlya, ami a nehézbarányszám fokozatos emelkedését mutatja. A nehézbarányszám aránya a korábbi 5–10 százalékos részesedésről 2018-ra megközelítette a 30, 2019-ben elérte a 32 százalékat, és 2020-ban várhatóan a 35 százalékat is megközelíti. Ennek eredményeként 2015 és 2017 között az átlagos élőállat-súly meghaladta a 24 kg-ot, sőt, 2018-ban és 2019-ben a 26 kg-ot is. Ez azt jelenti, hogy a döntően 20–24 kg-os kategóriából átkerültünk a 24–27 kg-os élősúly-kategóriába, de meg kell jegyeznünk, hogy az átlagsúly növekedését a német, osztrák, arab és izraeli piacok 40 kg-os és afelüli élősúlyigénye emelte ilyen jelentős mértékben.

Ez az emelkedés két különböző hatás eredménye. Egyrészt az utóbbi években fokozatosan beléptek és egyre erősödtek olyan piacok, ahova csak nehézbarányszámokat tudtunk értékesíteni, másrészt a domináló olasz piacon is erősödött a nehézbarányszám iránti igény. Utóbbi esetében a 2008-ban kezdődött folyamat odáig jutott, hogy az éttermek, szállodák

6. táblázat: Az elmúlt évek havonkénti élőjuh (összesen bárányszám + felnőtt juh) export adatai
JUH [egyedszám]

Hónap \ ÉV	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Év összesen	704 809	634 646	603 004	578 346	581 673	568 153	553 782	578 155	578 858	592 044
január	15 915	22 564	19 199	27 494	21 331	22 056	27 096	25 835	20 780	27 111
február	34 661	31 629	27 016	25 474	32 355	26 989	28 108	28 268	26 876	32 399
március	188 117	48 852	130 320	123 235	42 841	139 496	120 788	49 486	125 221	54 421
április	32 231	132 382	62 801	33 418	136 369	39 434	31 898	117 711	43 507	120 506
május	39 722	34 721	46 376	47 849	43 211	35 187	38 696	36 988	49 175	37 403
június	37 267	46 895	40 942	46 285	40 814	38 090	33 127	34 279	40 711	38 625
július	53 012	56 356	51 032	46 363	52 181	40 811	42 156	47 809	46 474	44 499
augusztus	76 250	91 104	72 748	75 366	69 771	78 916	74 326	68 424	68 992	62 577
szeptember	43 166	40 158	29 159	34 977	28 996	29 125	38 342	32 571	31 122	32 601
október	33 407	26 105	25 114	27 941	14 355	20 286	19 920	20 544	24 621	21 657
november	34 494	24 222	23 026	22 301	22 380	23 124	19 740	27 086	26 195	37 613
december	116 567	79 658	75 271	67 643	77 069	74 639	79 585	89 154	75 184	82 632

Forrás: KSH – adatok alapján Kukovics Sándor összesítése



és háztartások egyre inkább a nagyobb súlyú vágott testeket és darabolt testeket igénylik, amelyekből nagyobb szeleteket lehet vágni. Ehhez az is hozzájárult, hogy erősen gyengült a könnyű egész bárányok elfogyasztásával együtt járó hagyományos, ünnepi családi összejövetelek száma; ez a tradíció részben megtört, részben pedig átalakult.

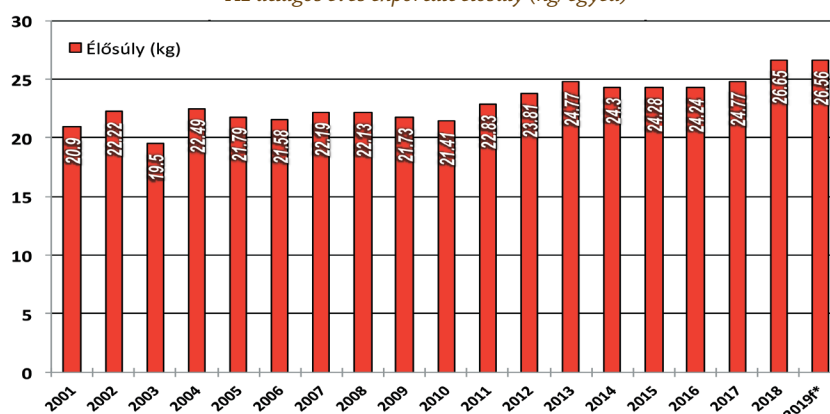
Negyedévenkénti főtermék-kiszállítások a NÉBIH TRACES adatai alapján

Itt is fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a KSH-adatbázis valamilyen adatszolgáltatási okból nem tartalmazza a NÉBIH TRACES kiviteli adatok jelentős hányadát, aminek következtében az élőállatexport-adatokban is néhányszor tízezres eltérés tapasztalható a két adatbázis összehasonlításakor.

Azt is meg kell említeni, hogy az importált és a reexport-célokat szolgáló bárányok adatai is szerepelnek ezekben az adatokban, és itt nagyobb hatással vannak a létszámadatokra, mint a KSH adatbázisában.

Amit havi és éves szinten nyomon követhetünk a KSH-adatok feldolgozásában, azt negyedévenként változó trendként a NÉBIH TRACES adataiban is megfigyelhetjük (7. táblázat). A negyedévek közötti különbségekben a húsvéti szezon létszámnövelő hatása sokat

Az átlagos éves exportált élő súly (kg/egyed)



Forrás: KSH adatokból Kukovics Sándor kalkulációi

nyom a latban. A negyedévek különbségei talán még látványosabbak, mint az előző, a havi bontásban bemutatott eltérések. A ferragustói és a karácsonyi szezonban kivitt bárányok negyedévenkénti összesített adata némileg módosítottja a KSH adatbázisában megfigyelt különbségeket. Ebben az adatbázis-feldolgozásban csak 2017-ben haladta meg a negyedik negyedév adatát a harmadik negyedévi kivitel. Ebben az is benne van, hogy a ferragustói szezonra való kivitel növekedése már júliusban megkezdődik, és augusztusban éri el a csúcspontját.

Emellett más tendenciák is megállapítha-

tók az adatokból. Egyrészt a tenyésztési célú kivitel a vizsgált évtized közepén meglehetősen alacsonynak bizonyult, majd intenzíven emelkedett, különösen az utolsó két évben. Emellett az egyes negyedévek esetében is megfigyelhető volt ez a tendencia.

A másik nagyon is fontos jelenség az, hogy a hizlalási céllal exportált bárányok száma a kékenyelv-betegség által leginkább érintett években (2013–2014) volt a legmagasabb, éves és negyedéves szinten is. Az e célból kiszállított állatok száma a vizsgált időszak közepére az előző adat töredékére esett vissza, majd az utóbbi években ismét erőteljes

7. táblázat: Az élőjuh kiszállítások alakulása negyedéves bontásban

Negyedév/Év	kiszállítási indok	Kiszállítási évek							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Első negyedév	tenyésztés	3 393	954	196	582	1 076	5 639	15 183	9 715
	hizlalás	97 656	58 889	7 638	7963	11 443	20 314	12 753	11 070
	vágás	74 634	44 210	195 678	177 792	114 999	159 332	86 158	103 529
	összesen	175 683	104 053	203 512	186 337	127 518	185 285	114 094	124 315
Második negyedév	tenyésztés	5 984	158	336	608	612	8 350	7 878	
	hizlalás	63 220	115 170	7 951	14 480	13 199	36 433	25 092	
	vágás	51 159	106 735	106 590	108 891	187 676	102 543	178 199	
	összesen	120 363	222 063	114 877	123 979	201 487	147 326	211 169	
Harmadik negyedév	tenyésztés	7 391	1 043	295	274	2 596	13 822	12 148	
	hizlalás	90 103	100 577	6 235	19 728	19 483	18 348	18 851	
	vágás	56 221	56 461	149 262	173 791	134 916	136 664	121 543	
	összesen	153 715	158 081	155 792	193 793	156 995	168 834	152 542	
Negyedik negyedév	tenyésztés	949	144	480	555	4 262	18 490	18 479	
	hizlalás	81 884	9 016	1 181	6 810	12 932	7 938	17 464	
	vágás	40 188	109 566	122 978	117 545	149 708	117 970	108 732	
	összesen	123 021	118 726	124 639	124 910	166 902	144 398	144 675	
Éves adatok összesen	tenyésztés	17 717	2 299	1 307	2 019	8 546	46 301	53 688	
	hizlalás	334 069	283 652	23 005	48 981	57 057	83 033	74 160	
	vágás	222 202	316 972	574 508	578 019	587 299	516 509	494 632	
	összesen	573 988	602 923	598 820	629 019	652 902	645 843	622 480	

*Csak első negyedévi adatok

Forrás: NÉBIH TRACES adatok alapján Kukovics Sándor összesítése

8. táblázat: Az élőkecske kiszállítások alakulása negyedéves bontásban

Negyedév/Év	kiszállítási indok	Kiszállítási évek							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Első negyedév	tenyésztés	0	76	0	0	0	1	297	0
	hizlalás	1451	496	30	0	0	0	0	0
	vágás	707	0	4688	2593	241	1932	120	170
	összesen	2158	572	4718	2593	241	1933	417	170
Második negyedév	tenyésztés	0	19	5	0	3	0	30	
	hizlalás	185	1879	0	11	0	0	0	
	vágás	1620	1893	1004	775	2407	559	2271	
	összesen	1805	3791	1009	786	2410	559	2301	
Harmadik negyedév	tenyésztés	2	5	5	0	70	3	40	
	hizlalás	165	192	0	142	0	0	0	
	vágás	702	719	25	25	720	325	330	
	összesen	869	916	30	167	790	328	370	
Negyedik negyedév	tenyésztés	0	1	0	0	17	37	0	
	hizlalás	0	230	0	0	0	0	0	
	vágás	0	0	0	0	0	745	250	
	összesen	0	231	0	0	17	782	250	
Éves adatok összesen	tenyésztés	2	51	10	0	90	41	367	
	hizlalás	1801	2797	30	153	0	0	0	
	vágás	3029	2662	5717	3393	3368	3561	2971	
	összesen	4832	5510	5757	3546	3458	3602	3338	

*Csak első negyedévi adatok

Forrás: NÉBIH TRACES adatok alapján Kukovics Sándor összesítése

növekedésnek indult, jöllehet az első két vizsgált év szintjének csak a harmadát érték el az utolsó két vizsgált évben. Ennek egyik oka, hogy még nem kaptuk meg kényelv-mentes státuszt.

Az természetes, hogy a hizlalási céllal kivitt állatok számának változása a vágási céllal exportált állatok számának változásával elentétes, mert a kiszállítási célok kényszerből átalakulnak egymásba.

A NÉBIH TRACES adatbázisa sem mutat különösebb élőkecske-exportot (8. táblázat). Ezek a létszámadatok azt jelentik, hogy a megszülető, de tenyésztési célra nem igényelt szaporulat alig 3–4 százaléka jut el vágási céllal külföldi piacokra.

Ennek számos oka van. Ezek egyike, hogy a bak gidák átlagos minősége nem éri el a meghatározó részben olasz vevők igényeit. A másik ok, hogy a kecsketartók jelentős hányada igyekszik „megszabadulni” a bak gidák nevelésének gondjától, és másnak adják el őket hizlalásra. A harmadik ok az, hogy a kecsketenyésztés munka elkerült a Magyar Kecsketenyésztő Szövetségtől az MJKSZ-hez, amivel megszűnt a gidaleadás megszervezése az ágazatban, hiszen ez nem tartozhat a tevékenységi körébe.

El kell ismerni ugyanakkor, hogy gidáink

elenyésző hányada tekinthető csak hústermelő állatnak, hisz ebben az ágazatban a tej a megélhetési alapja. (A koronavírus-járvány okozta tej- és tejtermék-kereskedelmi és -értékesítési gondok elemzésére a következő dolgozatban térünk ki, mert ez az összes EU-tagállamban megoldandó probléma.)

A vizsgált időszakban a tenyésztési célú kivitel az évek és a negyedévek viszonylatában meglehetősen korlátozott volt, jöllehet az utóbbi két évben jelentősnek tekinthető tenyészállatexportot bonyolított az ország. Erre érdemes büszkének lenni – főleg az érintett tenyésztőknek –, még akkor is, ha ez az előállított éves szaporulat kb. 0,5 százalékát teszi ki.

Az olasz piac részesedése a főtermék-kivitelből

Az előző évek egyszereplős piacának oldódását érhetjük tetten e bárányhús-főpiac részesedésének adataiban (9. táblázat). Az új piaci szereplők, az új célpiacok belépése és az utóbbi években ismét megjelent török tenyészállatimpor meghatározó hatással volt piacaink többszínűvé válására, műszóval diverzifikációjára.

Egyértelműen látszik az éves és a negyedéves adatokból, hogy 2013–2019 között 15–18 százalékkal csökkent az olasz piac részaránya

– ami minden negyedévben folyamatos volt –, de még így is a magyar árubarány-előállítók domináns piaca maradt, hiszen a teljes árumennyiség kétharmadát-háromnegyedét továbbra is tradicionális vevőink uralják – ennek minden negatív és pozitív hatásával együtt.

Az élőkecske-kivitelben egy kicsit azért érdekesebb a kép, mert egyes negyedévek és egyes évek esetében a tenyészállatkivitel „megzavarta” a piaci arányokat. Ilyenkor az olasz piac nagymértékben gyengült. Igaz, ez inkább csak az utóbbi három év első és második vagy harmadik negyedévi adataira igaz. A többi évben és negyedévben – sajnos vagy nem – továbbra is az olasz piac volt a meghatározó, alapvetően a vágógida-kivitel miatt. E terméknek még nem sikerült másik érdemi piacot találnia kereskedelmi vállalkozásainknak, és a vágókecske-értékesítésben kisebb is az érdekeltségük.

A húskivitel

A juh- és kecskehúskivitel adatait a KSH adatbázisára alapozva értékeltük a 2015–2019 közötti időszakra vonatkozóan (10. táblázat). Az adatokban a juh- és a kecskehús egyaránt szerepel, de miután az utóbbi a teljes kivitelnek csak néhány százalékát teszi ki, most ezt figyelmen kívül hagyjuk. A bárány- és juhhús



9. táblázat: Olaszország részesedése az élőjuh és élő kecske kiszállításokból

Év/ negyed év	Élőjuh kiszállítás aránya					Élőkecske kiszállítás aránya				
	I. negyed év	II. negyed év	III. negyed év	IV. negyed év	Év összesen	I. negyed év	II. negyed év	III. negyed év	IV. negyed év	Év összesen
2013	93,62	91,47	91,83	91,08	91,95	98,33	99,67	85,73	0	96,56
2014	85,68	91,17	84,97	91,34	88,63	22,73	89,50	78,49	0	76,99
2015	94,73	81,41	82,20	92,16	88,38	99,36	99,50	83,33	0	99,30
2016	90,35	70,75	71,63	85,25	79,71	100,00	98,60	14,97	0	95,69
2017	80,87	85,29	77,79	72,74	79,26	100,00	99,88	91,14	0	97,40
2018	83,13	66,21	68,42	75,42	73,70	99,95	23,79	99,09	95,27	87,06
2019	68,35	78,92	75,73	72,03	74,60	28,78	83,31	89,19	100,00	80,47
2020	66,67					100,00				

Forrás: NÉBIH TRACES adatok alapján Kukovics Sándor kalkulációi

10. táblázat: A juhhús kiszállítás célországokénti megoszlása az elmúlt öt évben

Éves juhhús kiszállítás megoszlása									
2015 (224 228 kg)		2016 (398 736 kg)		2017 (412 073 kg)		2018 (463 319 kg)		2019 (550 727 kg)	
Ország	%	Ország	%	Ország	%	Ország	%	Ország	%
Ausztria	36,88	Románia	36,42	Ausztria	46,86	Ausztria	60,47	Ausztria	67,29
Svájc	24,43	Ausztria	34,83	Románia	30,41	Románia	23,88	Románia	12,11
Románia	20,35	Svájc	18,92	Svájc	19,89	Svájc	10,10	Szlovákia	7,87
Szlovénia	6,07	Németország	2,54	Japán	1,04	Lengyelország	2,53	Svájc	7,74
Szlovákia	4,82	Szlovénia	2,13	Szlovákia	0,89	Szlovákia	1,54	Egyesült Arab Emírségek	1,86
Japán	3,85	Japán	1,79	Németország	0,37	Németország	0,68	Bahrein	1,54
Egyéb	3,57	Egyéb	1,64	Egyéb	1,43	Egyéb	0,79	Egyéb	1,59
BE, BG, CY, CZ, UK, FR, GR, NL, KH, PL, IT, RF, SP, SV		BE, BG, CZ, UK, FR, NL, PL, MD, RF, SK		RF, CR, IT, SI, PL, CZ		CR, CZ, IT, SRB, EK, SI, HL, FR		SE, SI, BG, PL, OF, IT, CR, DE	
Összesen	100,00		100,00		100,00		100,00		100,00

Forrás: KSH adatok alapján Kukovics Sándor kalkulációi

(meg a kecske) ugyancsak főterméknek számítana, ha az élő vágóállatok kivitele nem lenne annyira domináns a hazai termelők esetében.

Öt dologra kívánjuk felhívni a figyelmet a húskivitel tekintetében. Az egyik, hogy az utóbbi öt évben intenzíven emelkedett a kivitt hús mennyisége. A következő, hogy bár meglehetősen változó a célországok köre, mégis, gyakorlatilag – évente változóan, de – alig három-négy célország határozza meg a piacunkat, a többiek csak minimális igényekkel vannak jelen. A harmadik dolog, hogy egyértelműen Ausztria uralja a kivitelünket, még akkor is, ha 2016-ban Románia volt a vezető piacunk. A negyedik, hogy Svájc szerepe egy kicsit leértékelődött, Szlovákia igénye pedig megerősödött. Az ötödik dolog pedig az, hogy az ígéretes japán piac 2018–2019-re megszűnt, és csak remélni tudjuk ismételt elérését.

Következtetések

Az ágazatban ellentétes tendenciák érvényesülnek. Egyre több a valós termelésre csak korlátozottan képes hobbitorló és egyre kevesebben termelnek valóban a piacra. Emellett a gazdaságok száma csökken, de a kisgazdaságok (50 juh alatt több mint 53%, 300 alatt több mint 93%) túlnyomó része meglehetősen nagy szórást mutat – ennek a termelésre és a minőségre gyakorolt kedvezőtlen hatásával együtt.

A juhok száma fokozatosan csökken az országban, és a tenyésztálexport emelkedése az ágazat zsugorodásához vezet. A különböző adatbázisok között érdemi eltérés van a főtermék-kiviteli adatokban (élő vágóállat), de a kivitel – a hasznosult szaporulat aránya – is a kedvezőtlen változásokat támasztja alá. Lassan növekszik az exportált élő állatok egyedi átlagsúlya, ami a piacok és a piaci igények változását is jelenti, és ami egyben egyedenkénti többletbevételhez juttathatja a vágóállat-előállításokat.

Fő piac megmaradása mellett az utóbbi években oldódni látszik az egypiacosság, de a meghatározó piac részesedése még mindig több mint kétharmados aránya határozza meg a termékértékesítést. Nő a célpiacok száma és részesedésük a hazai termelésből, még ha egy-két ország kivételével egyelőre korlátozott is a piacra gyakorolt hatásuk.

Intenzíven emelkedett a juhhúskivitel, átalakult a célpiacok (célországok) összetétele, új piacokra jutott ki a hazai juhhús, de el is veszítettünk egy fontos piacot. A húspiacunkat 60 százalékot meghaladó arányban Ausztria kereslete jellemzi, a többi célországba irányuló kivitelünk csökken.

(Folytatása következik)

KUKOVICS SÁNDOR,

Juh- és Kecse Terméktanács és Szakmaközi Szervezet

TÓTH PÉTER, KSH

JÁVOR BENCE, Hódmezővásárhelyi Zrt.

STUMMER ILDIKÓ, (NAIK-AKI)

A 2020-as húsvéti bárányszállításidőszak értékelése

A Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés 2020. áprilisi számában előzetesen, az év első három havi adatai birtokában elemeztük a az idei vágójuh- és juhkiállítás adatokat. Elemzésünk elkészültét követően a 2020. április 1. és 10. közötti kiállítás adatokat is be tudtuk mutatni. Jeleztük, hogy a húsvéti kiállítás szezonális értékeléséhez április egész havi kiállítási adataira szükség van, és alábbi elemzésünket már ezek ismeretében készítettük.

Tekintettel arra, hogy a húsvét dátuma évről évre változik, a 2020-as adatok megfelelő értékeléséhez 2018 és 2019 hasonló időszakának adatait vettük megfelelő összehasonlítási alapnak. Előbbi esetben húsvét márciusra esett (korai kiállítás), utóbbiban pedig csaknem két héttel későbbre esett (késői kiállítás), mint 2020-ban. Ez azt jelenti, hogy a húsvéti kiállításokra 2018-ban márciusban, 2019-ben áprilisban, 2020-ban március utolsó 10 és április első 10 napja közé esett a szezonális kiállítások ideje.

A kiállítások arányának alakulása

Első pillantásra megállapítható az 1. táblázatból, hogy az a hónap, amelyre a húsvéti szezon esik, több mint 130 ezer állattal részesedik az egész éves élőjuh-exportból. Ez márciusban következett be 2018-ban és áprilisban 2019-ben.

Ezzel szemben 2020-ban az áprilisi kivitelünk alig haladta meg a 89 ezer egyedet. Ebből több mint 64 ezer egyed esett a húsvéti kiállítás időszakára, a többi szezonon kívülinek minősíthető. Igaz, a 2020-as húsvéti szezon döntően a március utolsó 10 és április első 10 napja közötti kiállításokat foglalja magába. Ennek következtében 2020-as húsvéti kiállításunk az előző évek tapasztalatai alapján nagysága meghaladhatta a 100 ezer egyedet, bár 2020. márciusából az utolsó 10 nap kiállítási adatai elkülönítve sajnos nem álltak rendelkezésünkre az elemzéshez.

Az adatokból az is látható, hogy a márciusban és áprilisban együttesen 179 142 egyedről (2018) 182 695 egyedre nőtt a kiállítási adat 2019-ben, ami 2020-ban 151 052 egyedre esett vissza. Ez azt jelenti, hogy az előző 2 évhez képest mintegy 28, illetve 31 ezer egyeddel visszaesett a kiállított juhok száma. Ez a csökkenés döntő mértékben HORECA-szektor koronavírus-járvány miatti leállításának következménye, bár valamelyest a vágóbáránysok kis tömege is hozzájárult: a kiállítási szezon nagyobb részében alapvetően 24–27 kg-os és annál nehezebb báránysokra tartott igényt a piac, később már választási báránysok (20–24 kg) kiállítására is sor került.

Amennyiben a 2018 és 2019 egészében

tenyésztési célból kiállított nőivarú egyedek számát is figyelembe vesszük – ami e 2 évben összesen több mint 100 ezer egyed volt –, megállapíthatjuk, hogy a 2020-ban ezek lehetséges szaporulata hiányzott a kivihető állatok számából.

Élőjuh-kiállításaink három részre oszlanak: tenyésztési, hizlalási és vágási céllal exportált élő juhokra. E három kiállítási cél mindhárom vizsgált évben előfordult a megjelölt hónapokban, de távolról sem azonos mértékben.

Márciusban a tenyésztési célú kivitelünk 2 százalékról csaknem 9,5 százalékra emelkedett 2019-ben, de 2020-ban visszacsúszott 4,32 százalékra. A hizlalásra kivitt állatok aránya csaknem 10,5-ről majdnem 17 százalékra emelkedett 2019-ben, és kevesebb, mint 6,5 százalékra zsugorodott 2020-ban.

A közvetlenül vágásra kivitt állatok aránya csaknem 14 százalékkal visszaesett 2019-ben (73,62%), és 89 százalék fölé emelkedett 2020-ban. Ez az arányváltozás az előzőekből egyenesen következett.

Érdekes módon, a vizsgált években az áprilisi kiállításokon belül 9,66 százalékról (2018) 0,19 százalékra (2020) esett vissza a tenyésztésre kivitt állatok aránya. Ez azt jelzi, hogy az utóbbi időszakban az április már nem a tenyészállat-kivitel hónapja volt. A hizlalási célra ki-

1. táblázat: Az elmúlt évek húsvéti juh kiviteli szezonjának összehasonlítása

Hónap / kiviteli cél	2018				2019				2020			
	tenyésztés	hizlalás	vágás	összesen	tenyésztés	hizlalás	vágás	összesen	tenyésztés	hizlalás	vágás	összesen
március (egyed)	2757	14 030	117 187	133 984	4979	8894	38 729	52 602	2671	3991	55 137	61 799
arány (%)	2,06	10,47	87,47	100,00	9,47	16,91	73,62	100,00	4,32	6,46	89,22	100,00
április 01. – 10. egyed	-	-	-	-	-	-	-	-	159	3411	60 980	64 550
április 11. – 30. egyed	-	-	-	-	-	-	-	-	15	4366	20 302	24 683
április összesen (egyed)	4362	9855	30 941	45 158	3845	10 710	115 508	130 063	174	7797	81 282	89 253
arány (%)	9,66	21,82	68,52	100,00	2,96	8,23	88,81	100,00	0,19	8,74	91,07	100,00
március + április	7119	23 885	148 128	179 142	8854	19 604	154 237	182 695	2845	11 788	136 419	151 052
arány (%)	3,97	13,33	82,70	100,00	4,85	10,73	84,42	100,00	1,88	7,80	90,32	100,00
Éves kivitel (egyed)	46 301	83 033	516 509	645 843	53 688	74 160	494 632	622 480	9890*	18 847*	184 811*	213 548*
arány (%)	7,17	12,86	79,97	100,00	8,63	11,91	79,46	100,00	4,63	8,83	86,54	100,00
(március + április)/ év (%)	15,38	28,77	28,68	27,74	16,49	26,44	31,18	29,35	28,77	62,55	73,82	70,73

*január 01. – április 30. összesen

Forrás: A NÉBIH TRACES adatai alapján Kukovics Sándor kalkulációi



2. táblázat: Az első négy hónap (I.–IV.) élőjuh kivitelének országonkénti megoszlása az utóbbi években

2018			2019			2020		
Célország	Egyedszám	%	Célország	Egyedszám	%	Célország	Egyedszám	%
Olaszország	185 008	80,28%	Olaszország	185 354	75,91%	Olaszország	146 328	68,52%
Izrael	12 557	5,45%	Törökország	19 250	7,88%	Jordánia	33 734	15,80%
Törökország	9145	3,97%	Németország	8500	3,48%	Törökország	11 369	5,32%
Horvátország	8133	3,53%	Jordánia	8372	3,43%	Németország	6951	3,25%
Németország	7254	3,15%	Horvátország	6881	2,82%	Ausztria	6044	2,83%
Ausztria	4201	1,82%	Románia	3634	1,49%	Horvátország	4800	2,25%
Libanon	2843	1,23%	Libanon	3345	1,37%	Izrael	1200	0,56%
Bulgária	683	0,30%	Ausztria	3133	1,28%	Bulgária	777	0,36%
Libia	329	0,14%	Izrael	2475	1,01%	Görögország	720	0,34%
Románia	167	0,07%	Franciaország	2010	0,82%	Libanon	677	0,32%
Csehország	100	0,04%	Hollandia	700	0,29%	Franciaország	550	0,26%
Orosz Föderáció	21	0,01%	Bulgária	473	0,19%	Azerbajdzsán	250	0,12%
Szlovákia	2	0,001%	Csehország	54	0,02%	Belaruss	159	0,07%
Összesen	230 443	100,00%	Orosz Föderáció	6	0,002%	Románia	7	0,003%
			Összesen	244 187	100,00%	Szlovénia	2	0,001%
						Összesen	213 568	100,00%

Forrás: NÉBIH TRACES adatok alapján Kukovics Sándor kalkulációi

szállított állatok aránya 2018-as 37–40 százaléka esett vissza az utóbbi 2 évben. E változások következtében a közvetlenül vágásra kivitt állatok aránya fokozatosan emelkedett, és 2020-ban már meghaladta a 91 százalékot. A fentiek következtében a márciusi és áprilisi adatok hasonló tendenciát követtek.

Az éves kivitelben belül a közvetlenül vágásra kiszállított állatok aránya 80 százalék alatt volt az első két vizsgált évben, míg a 2020-as adatok-ban meghaladta a 86 százalékot is.

A márciusban és áprilisban összesen kiszállított juhok aránya az egész évben kiszállított juhok 28 százalékát sem érte el 2018-ban (27,74%), de 2019-ben 29,33 százalékra emelkedett. 2020-ban már csak 70,73 százalék volt az arányuk, mert a fennmaradó hányad már január-februárban elhagyta az országot.

A kiszállítás célországok szerinti megoszlása

A vizsgált 3 év első négy hónapjának adatai között jelentős különbségeket figyelhetünk meg a kiszállítási célországok arányaiban (2. táblázat).

Első évhatásként megállapíthattuk, hogy 2019-ben csaknem 14 ezer egyeddel többet szállítottunk ki, mint 2018-ban, amiben jelentős szerepet játszott a Törökországba irányuló tenyészállatexport első négy hónapra eső hányada. Ez utóbbi nagysága meghaladta az előző évi adat kétszeresét, ami azt jelenti, hogy a 2019-es kiszállítási többletet a török export határozta meg. Ez annál is inkább így van, mert az Olaszországba kivitt juhok száma nem változott ér-

demben: kevesebb, mint 350 egyeddel lett több 2019-ben, mint 2018-ban volt.

A második évhatás-megállapításunk az, hogy 2020-ban mintegy 31 ezer egyeddel kevesebbet exportáltunk, mint 2019-ben. E hatás okai meglehetősen összetettek:

- 2020-ban az előző évhez képest mintegy 39 ezer egyeddel kevesebbet tudott „felszívni” tőlünk az olasz piac, ami a koronavírus-járvány következtében bezárt HORECA-szektor miatti fogyasztáskiesésnek tudható be;
- az olasz piacon el nem adott állatok 85 százalékát sikerült két hajórakománnyal Jordániába átírányítani. Ennek elmaradása komoly áru-visszamaradást okozott volna a hazai piacon, úgy is fogalmazhatunk, hogy a jordán kivitel segítette ki az ágazatot a fő piac igényének csökkenése miatt kialakult nehéz helyzetéből;
- Törökország a 2019 hasonló időszakában kivitt állatok számánál csaknem 60 százalékkal kevesebbet vitt el tőlünk 2020-ban;
- a német, az osztrák és a horvát piacra 2–2 ezer egyeddel kevesebbet vittünk, mint 2019 azonos időszakában;
- az izraeli piac részaránya a 2018-ashoz képest nagyjából a 20 százalékára zuhant 2019-ben, a 2018-as kivitelnek pedig csak a 10 százalékát tette ki idén.

A harmadik évhatásnak azt tekinthetjük, hogy az olasz piac részaránya a vizsgált évek első négy hónapjában fokozatosan csökkent. A csökkenés mértéke csaknem 12 százalék volt 2018 és 2020 között, bár 2019-ben még alig haladta meg a 4 százalékot. Ez a majdnem 8 százalékos

„ugrás” is egyértelműen a koronavírus-járvány okozta piaci zavarként értékelhető.

A negyedik évhatásként a kiviteli rangsor 2–5. helyén bekövetkezett sorrendváltozások értékelhetők. Izrael a második helyről a hetedik helyre csúszott vissza, Törökország a második helyre „jött fel” 2019-ben és a harmadikra csúszott vissza 2020-ban. Horvátország részese-dése a negyedikről a hatodikra zsugorodott. Németország helye az ötödikről a harmadikra, majd a negyedikre módosult. Ausztria a hatodik helyről a nyolcadik helyre csúszott vissza, majd az ötödik helyre emelkedett. Jordánia 2019-ben vált új célpiacunkká, és a negyedik helyről a másodikra lépett elő 2020-ban a kivitelünk fontossági ranglétráján.

Következtetések

Az elemzett adatokból egyértelműen levonható következtetés szerint a 2020-as márciusi és áprilisi kivitelünk nagyságát az előző 2 évben exportált több mint 100 ezer, tenyésztési céllal kivitt juh elmaradt szaporulata befolyásolta.

Kivitelünket a HORECA-szektor keresletének világjárvány miatti összeomlása szintén nagy mértékben befolyásolta.

Harmadik következtetésünk pedig az, hogy a jordániai export megugrása sokat javított a kiviteli adatokon, mert csökkentette az értékesítésre váró bárányok számát és arányát, vagyis sokat javított mérlegen ahhoz képest, amit a járvány kitérősekor, 2020. márciusának közepén becsülni lehetett.

KUKOVICS SÁNDOR, JÁVOR BENCE

